



Bill Gates

Nederland alternatief voor Amerikaanse non- profits?

Herschikking internationaal
landschap, Nederland goed
gepositioneerd



Door Redactie WvF

18-06-2026

Buitenland Opinie

Ingrijpende wetgeving en zware politieke druk drijven de Amerikaanse non-profitsector in een existentiële crisis (1). Als gevolg van deze ontwikkelingen kijken Amerikaanse non-profits steeds vaker over de landsgrenzen om hun bestaansrecht te beveiligen, schrijven Maiko van Bakel, Jacqueline Detiger en Steven de Jager.

Amerikaanse non-profitorganisaties die zich bezighouden met immigratie, klimaat, kunsten of diversiteit kunnen worden geconfronteerd met forse kortingen op federale steun, terwijl bedrijven druk voelen om hun steun aan non-profits met een aan de Amerikaanse overheid onwelgevallige missie te verminderen. Steeds meer non-profits doen aan zelfcensuur om problemen met de overheid te voorkomen.

In dit kader profileert Nederland zich als een bijzonder aantrekkelijke bestemming. Ons land kent een lange filantropische traditie. Nederland behoort volgens de *World Giving Index* van de *Charities Aid Foundation* al jaren tot de meest geefbereide landen ter wereld. (2) Ook beschikt Nederland over een stabiel politiek klimaat en een gunstig juridisch en fiscaal wettelijk kader voor goede doelen.

De centrale katalysator van de huidige crisis waarin de Amerikaanse non-profitsector zich bevindt is de *One Big Beautiful Bill Act* (OBBBA), ondertekend door president Trump op 4 juli 2025. Deze wetgeving hervormt de fiscale prikkels voor liefdadigheid ingrijpend: vermogende donateurs kunnen pas giften aftrekken boven een drempel van 0,5 procent van hun inkomen, terwijl bedrijven alleen giften kunnen aftrekken die meer dan 1 procent van hun belastbaar inkomen bedragen. Naar schatting kosten deze maatregelen 86 tot 106 miljard dollar aan giften over het komende decennium.(3)

Daarnaast hebben talrijke uitgevaardigde *Executive Orders* de druk verder opgevoerd: programma's op het gebied van *Diversity, Equity, and Inclusion* worden stopgezet, federale contracten met non-profits gericht op immigratie herzien en klimaat- en milieufinanciering stopgezet. Hierdoor droogt de structurele financiering van de activiteiten van non-profits in snel tempo op terwijl de vraag naar hun activiteiten in deze uitdagende geopolitieke tijden onverminderd toeneemt. (4)

Het webinar *A Sector in Crisis* van het *Center for Effective Philanthropy* (CEP) bevestigt het beeld: meer dan de helft (55 procent) van de ondervraagde fondsleiders geeft aan dat de huidige context een negatief effect heeft op het vermogen van hun organisatie om doelstellingen te bereiken (5). Leaders spreken van een existentiële dreiging voor de organisaties die zij leiden en de gemeenschappen die zij dienen.

Naast bezuinigingen worden fondsen die actief zijn op het vlak van klimaat, diversiteit en mensenrechten in de media weggezet als terroristische organisaties. Ook al zijn ze het niet, de reputatieschade is op korte termijn moeilijk te herstellen. Bekende namen als *Open Society* (Soros), *Gates Foundation* en *Ford Foundation* zijn aangevallen en zijn veel tijd en geld kwijt aan het voeren van juridische procedures ter verdediging van hun positie (6). Verder wordt bedreigd met het inperken van rechten om internationaal transacties te doen. De in het Verenigd Koninkrijk gevestigde *Children's Investment Fund Foundation*, een van de grootste fondsen voor kinderen, is gestopt met donaties aan Amerikaanse organisaties vanwege het onvoorspelbare politieke klimaat (7). De kans is groot dat andere fondsen zullen volgen.

Flexibele rechtsvormen

Waar de Verenigde Staten het non-profits steeds moeilijker maken, biedt Nederland juist een aantrekkelijk en stabiel juridisch en fiscaal wettelijk kader. Twee belangrijke pijlers onder dat huidige systeem zijn: de stichting als toegankelijke en flexibele rechtsvorm en de ANBI-regeling als regulerend (fiscaal) kader. Samen vormen zij een solide fundament voor buitenlandse non-profits die hun activiteiten geheel of gedeeltelijk naar Nederland willen verplaatsen.

De stichting is de meest gebruikte rechtsvorm voor non-profitorganisaties in Nederland en geniet ook internationaal een sterke reputatie. Anders dan bij een vennootschap kent de stichting geen leden of aandeelhouders. Voor filantropische doeleinden is dat een wezenlijk voordeel. Er zijn daarmee namelijk geen aandeelhoudersbelangen die de missie kunnen doorkruisen en het bestuur heeft volledige zeggenschap over de koers van de organisatie.

Bovendien is de stichting flexibel wat maatwerk mogelijk maakt. De doelomschrijving kan breed worden geformuleerd, waardoor de rechtsvorm geschikt is voor uiteenlopende activiteiten, van onderzoek en onderwijs tot humanitaire hulp en belangenbehartiging. Er is geen minimumkapitaal vereist, wat de drempel voor buitenlandse organisaties aanzienlijk verlaagt.

Het oprichtingsproces is laagdrempelig. Een stichting wordt opgericht bij notariële akte en ingeschreven in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel; een proces dat doorgaans binnen enkele weken kan worden afgerond. Organisaties kunnen daardoor snel operationeel zijn in Nederland.

Naast de stichting als rechtsvorm vormt de ANBI-status de fiscale hoeksteen van het Nederlandse filantropische landschap. ANBI staat voor 'algemeen nut beogende instelling' en is in wezen de Nederlandse parallel van het Amerikaanse 501(c)(3)-systeem. Organisaties met de 501(c)(3)-status genieten in de VS belastingvrijstelling en kunnen fiscaal aftrekbare donaties ontvangen; de ANBI-status biedt vergelijkbare voordelen in de Nederlandse context. Stichtingen die zich voor ten minste negentig procent inzetten voor het algemeen nut kunnen deze status aanvragen bij de Belastingdienst.

De fiscale, financiële en maatschappelijke voordelen van de ANBI-status zijn aanzienlijk te noemen. Zo geldt een volledige vrijstelling van schenk- en erfbelasting, waardoor giften en nalatenschappen onverkort ten goede komen aan de missie van de organisatie. Uit het OESO-rapport *Taxation and Philanthropy* blijkt dat dit Nederlandse regime tot de meest gunstige van de OESO-landen behoort (8).

Het toezichtregime is lichter dan in veel andere jurisdicties, maar niet vrijblijvend. ANBI's moeten o.a. een actueel beleidsplan hebben, een deugdelijke administratie voeren en beschikken over een onafhankelijk bestuur dat uit ten minste drie personen bestaat. Daarnaast geldt een publicatieplicht: de instelling moet onder meer haar doelstelling, beleidsplan, bestuurssamenstelling en financiële verantwoording op haar website publiceren. Vermogen mag niet bovenmatig worden opgepot.

De Belastingdienst kan de ANBI-status intrekken, in het uiterste geval met terugwerkende kracht, wanneer niet (langer) aan de voorwaarden wordt voldaan. Hoewel dit veelal niet is gekoppeld aan de ANBI-status kunnen voor bepaalde activiteiten vrijstellingen in de sfeer van andere belastingen als de btw en de vennootschapsbelasting van toepassing zijn, wat de *total cost of ownership* voor non-profits verder drukt.

Kansen voor Nederland

Amerikaanse non-profitorganisaties haasten zich om zusterorganisaties in het buitenland te registreren. De Britse toezichthouder meldt dat in het afgelopen jaar al meer dan 200 Amerikaanse non-profitorganisaties een registratieaanvraag hebben ingediend (9). Ook Nederland is een logische keuze. Ons land heeft immers niet alleen een solide juridisch en fiscaal kader, maar ook een bloeiend filantropisch ecosysteem.

Fondsen kunnen vanuit Nederland aan een breed scala van onderwerpen doneren, in Nederland en daarbuiten, omdat Nederland anders dan sommige andere landen geen territoriale beperkingen oplegt aan waar bestedingen moeten plaatsvinden. Sinds 2024 is het voor ANBI's bovendien mogelijk, om, onder voorwaarden, impactinvesteringen te doen. Dit zorgt voor een additioneel en modern instrument om maatschappelijke impact te maken in combinatie met donatiebeleid.

Praktische voordelen van Nederland als vestigingsland voor (internationale) non-profits zijn verder: de ligging (vlot per trein naar Brussel), Schiphol als hub met goede verbindingen, snel en toegankelijk internet en – niet onbelangrijk – we redden ons goed in het Engels.

Hoewel er nog geen cijfers beschikbaar zijn over de hoeveelheid Amerikaanse non-profits die zich in Nederland hebben geregistreerd zijn uit onze eigen praktijk en netwerk meerdere voorbeelden bekend. Ook zijn er al gekende vanuit de VS geleide non-profitorganisaties die een centrale hub organisatie in Nederland hebben opgezet.

Zo deed Lisa Jordan, CEO van de DRK Foundation in Den Haag, onderzoek naar het vestigingsklimaat voor fondsen in diverse Europese landen. DRK Foundation heeft een hoofdkantoor in de VS en sinds 2020 een ANBI in Nederland. Het Verenigd Koninkrijk viel af als optie: hoewel er wel internationaal georiënteerde fondsen zijn in het Verenigd Koninkrijk en er veel aandacht is voor impact investeren, zijn de meeste non-profit organisaties gericht op lokaal geven, na de Brexit is er negativiteit rondom migratie en de *Charity Commission* voor Engeland en Wales stelt strenge compliance eisen.

Bovendien beschikt de *Charity Commission* over aanzienlijke regelgevende bevoegdheden, waaronder de bevoegdheid om transacties te beperken, trustees te verwijderen, te schorsen of te benoemen, en zelfs om in bepaalde omstandigheden een interim-manager aan te stellen. Andere landen werden onderzocht, zoals Zwitserland, maar deze kenden volgens Jordan hogere administratieve drempels of een minder internationaal georiënteerd filantropisch klimaat.

Vergelijkend Europees onderzoek van Philea (voorheen het European Foundation Centre) bevestigt dat het juridisch kader voor stichtingen per land aanzienlijk verschilt en dat Nederland relatief weinig formele barrières kent voor buitenlandse oprichters (10). Jordan concludeerde dat Nederland de logische keuze was. Met haar jarenlange ervaring bij internationale fondsen stelt zij: *the strength of the specific philanthropy space in the Netherlands remains quite powerful.*

Rondje langs de velden

Een rondje langs de velden leert dat bij diverse Nederlandse banken verzoeken zijn binnengekomen van buitenlandse non-profits; met hulp van een van deze banken hebben al twaalf NGO's zich hier gevestigd. Ook *The Hague & Partners* ziet een toename van verzoeken van Amerikaanse fondsen. Diana Eggleston, speciaal gezant internationale stad van vrede en recht, is namens gemeente Den Haag actief betrokken bij organisaties die vermogen willen overhevelen. 'Den Haag is al jarenlang een aantrekkelijke stad voor wie werkt aan vrede en recht. Non-profitorganisaties en sociale ondernemers op dat vlak zijn hier welkom; er wordt proactief steun verleend en met een netwerk van 520 internationale organisaties is het makkelijk om verbindingen te leggen.'

Opvallend is dat deze trend breder is dan alleen de VS: ook NGO's uit Afrika die voorheen de stap naar Amerika maakten, overwegen nu de stap naar Europa. Voor organisaties die internationaal actief zijn kan een entiteit elders niet alleen de deur openen naar andere financieringsbronnen, maar ook een alternatief bieden wanneer het moeilijk wordt om vanuit de VS te werken (11). Nederland kan een goed nieuw thuis zijn.

Resumerend

De crisis in de Amerikaanse non-profitsector is geen tijdelijke dip, maar een structurele verschuiving. De combinatie van de OBBBA, talrijke Executive Orders en een vijandig politiek klimaat dwingt organisaties tot fundamentele heroverweging van hun strategie. De gevolgen reiken verder dan de VS: het internationale filantropische landschap wordt herschikt.

Nederland is bij uitstek gepositioneerd om deze verschuiving te faciliteren. Nederland combineert een laagdrempelig juridisch kader met een gunstig fiscaal regime via de ANBI-status. Daar komen praktische voordelen bij: een centraal gelegen, internationaal georiënteerd land met een sterk filantropisch ecosysteem en een overheid die buitenlandse non-profits actief verwelkomt.

Het Nederlandse systeem voor non-profits kenmerkt zich bovendien door een relatief licht regime van externe rapportageverplichtingen en publiek toezicht in vergelijking met andere landen. Dit kan voordelen bieden voor in de VS gevestigde non-profits op het gebied van doorlopende naleving en operationele efficiëntie.

Nederland heeft alles in huis: een flexibel juridisch kader, een gunstig fiscaal regime en een samenleving die filantropie omarmt. Voor Amerikaanse organisaties die zoeken naar stabiliteit en ruimte om hun missie voort te zetten, is de boodschap helder: welkom!

Maiko van Bakel is Tax Director bij PwC en verbonden aan Fiscaal Instituut Tilburg van Tilburg University. Jacqueline Detiger is oprichter en adviseur van Beter Geven. Steven de Jager is Tax Manager bij PwC.

Voetnoten

1 Zie o.a. *The New Humanitarian*, 'Aid groups are erasing climate change from their websites', 24 april 2025.

2 Charities Aid Foundation, *World Giving Index 2024*, Londen, CAF, 2024.

3 H. Carroll & J. Carroll, Tax Advice. 'How nonprofits should adjust to new giving incentives in the One Big Beautiful Bill Act', *Harvard Advanced Leadership Initiative Social Impact Review*, 4 november 2025.

4 National Council of Nonprofits, 'Executive orders affecting Charitable nonprofits', bijgewerkt 17 februari 2026.

5 Center for Effective Philanthropy, 'A sector in crisis' (webinar), 2025.

6 M. Sidel, 'The nonprofit sector and philanthropy in the United States in the Trump era', *Maecenata Observatorium* nr. 89, januari 2026.

7 S. Musaddique, *Alliance Magazine*, '6 billion foundation pulls plug from US ; "no longer confident" in political environment', oktober 2025.

8 OESO, *Taxation and Philanthropy*, Parijs, OECD Publishing, 2020.

9 J. Spero & J. Miller, *Financial Times*, 'US philanthropists move hundreds of millions to UK to avoid Trump threats', oktober 2025.

10 Philea, *Comparative highlights of foundation laws: The operating environment for foundations in Europe*, Brussel, Philea, 2021.

11 J. Abrahams, 'US nonprofits seek refuge abroad', *Devex*, 27 oktober 2025.

Abonneer je op ons gratis Journaal:

E-mail adres

Schrijf je in